

Platform Militaire Historie Ede

Auteurs- en portretrecht

Recent speelde bij het platform nog de vraag of onderstaande foto op haar website mag worden geplaatst. De meningen daarover zijn verdeeld en dat zal bij andere organisaties waarschijnlijk niet anders zijn. Over het publiceren van afbeeldingen bestaat namelijk veel onduidelijkheid. Wat mag nu wel en wat niet?

Het Auteursrecht ©

Het auteursrecht stamt uit 1886. Het Engelse copyright en beeldrecht worden ook gebruikt, maar die laatste is geen juridische term. Voor publicatie van een foto is allereerst toestemming nodig van de fotograaf. Indien de fotograaf een zelfstandige ondernemer is, dan bezit hij het auteursrecht. Erfgenamen behouden het auteursrecht tot 70 jaar na zijn overlijden. Indien de maker van de foto in loondienst is, dan bezit het bedrijf waarvoor hij werkt de rechten, tot 70 jaar na de eerste publicatie. Hierna vervalt het auteursrecht en kan de foto rechtevrij door iedereen worden gepubliceerd.

Vrijwilligers die foto's maken, teksten schrijven of websites bouwen voor de club, behouden hiervan het auteursrecht. Ze staan immers niet op de loonlijst van de organisatie. Men doet er verstandig aan om in het vrijwilligerscontract de overdracht van het auteursrecht te regelen, zodat alle rechten bij de club blijven indien iemand vertrekt.

Als een erfgoedinstelling door aankoop eigenaar wordt van een beschermd werk, ontvangt of koopt zij daarmee niet ook het auteursrecht. Dat blijft bij de maker van het werk.

Het Portretrecht

Een vervolgvraag die het platform zich moet stellen is of zij toestemming nodig heeft van de mensen die op de foto staan afgebeeld (de geportretteerde). Het portretrecht geeft geportretteerde (soms) het recht om publicatie tegen te houden. Iedereen die staat afgebeeld kan hierop een beroep doen, maar het is geen

vetorecht. Bij elk beroep moet gekeken worden of het belang redelijk is. Meestal gaat het hierbij om het schenden van iemands privacy, wat in beginsel een redelijk belang is, maar niet automatisch betekent dat de publicatie verboden moet worden. Het publiceren van een foto valt meestal onder informatievrijheid, dat net als privacy ook een grondrecht is. Bij een conflict zal een rechter per geval moeten bepalen welke van deze twee grondrechten het zwaarst weegt. Omstandigheden die daarbij een rol spelen zijn bijvoorbeeld de nieuwswaarde van een publicatie, de manier waarop iemand staat afgebeeld, de leeftijd van de geportretteerde en de context waarin de foto wordt gebruikt. Bij redactioneel gebruik, zoals bij het opnemen van foto's in deze nieuwsbrief, is van de geportretteerde meestal geen toestemming nodig. Bij commercieel gebruik ligt dat anders. Foto's van personen die bijvoorbeeld geld verdienen aan hun populariteit mogen niet zonder toestemming worden gebruikt. Een bedrijf mag bovenstaande foto ook niet zomaar aan de voorgevel van zijn pand hangen, zelfs niet met toestemming van de maker. Dat doet hij immers om zijn zaak te promoten, zodat hij meer winst kan maken. Bij een commercieel gebruik is toestemming van de geportretteerde nodig. Het platform heeft geen winstoogmerk, het plaatsen van de foto op onze website dient geen commercieel belang. De foto is in de openbare ruimte gemaakt, niet aanstootgevend, niet in opdracht gemaakt en de maker heeft toestemming gegeven. Hij kan daarom gewoon op de website worden geplaatst.

In De Smederij hangt een grote routine-foto waarop veel militairen staan afgebeeld. Kunnen zij allemaal een beroep doen op het portretrecht en moeten ze allemaal instemmen voordat de foto mag worden gebruikt?

Deze foto is in opdracht van de legerleiding gemaakt. Bij foto's die in opdracht zijn gemaakt, moet zowel de fotograaf, of bij loondienst het fotobedrijf (auteursrecht) alsook de geportretteerde (portretrecht) toestemming geven bij verveelvoudiging van de foto. Als er meerder personen op de foto staan, moeten zij allemaal toestemming geven. In dit geval moeten dus alle militairen akkoord gaan voordat de groepsfoto commercieel kan worden ingezet.

Het portretrecht verloopt niet na zeventig, maar na tien jaar na het overlijden van de geportretteerde. De jongste soldaat op de routine-foto (15 jaar oud in 1935) zal redelijkerwijs voor 2000 zijn overleden. Dit betekent dat het laatste portretrecht in 2010 is verlopen. Het auteursrecht was in 2005 al verlopen. De foto kan dus rechtenvrij en commercieel door het platform worden ingezet.

De rechten van de geportretteerde zijn vastgelegd in [artikel 19 en 20](#) van de Auteurswet.

Wouter van den Berg

Platform Militaire Historie Ede

Bronnen: [VNG.nl](#), [Overheid.nl](#), [ANP.nl](#), [Auteursrecht.nl](#), [wetboek-online.nl](#), [justitia.nl](#)